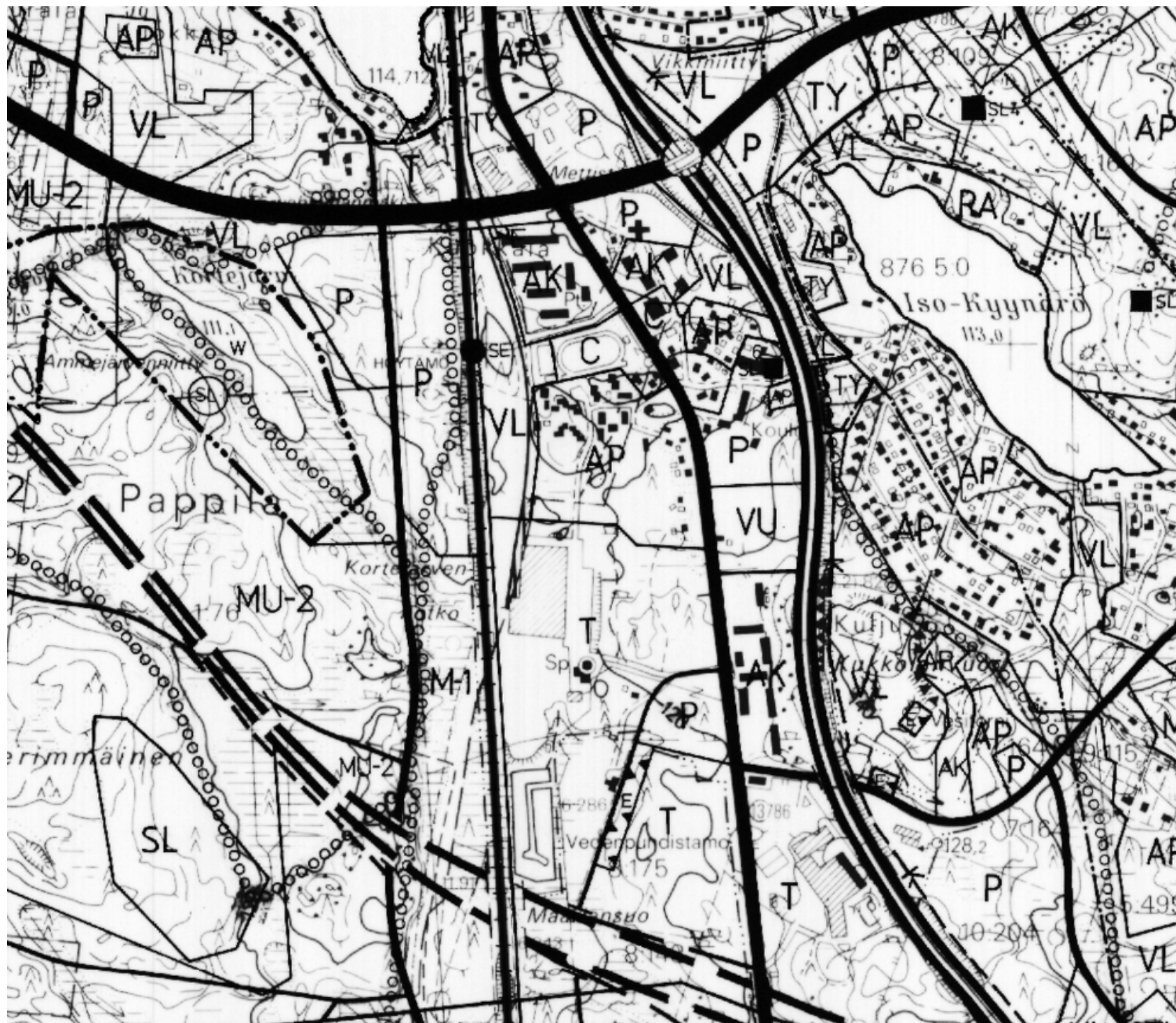

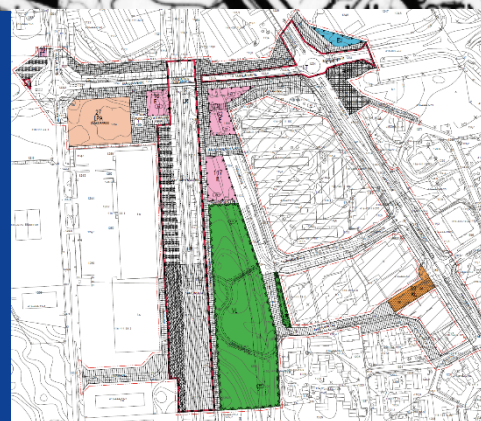

LIITE 4

Yleiskaavallinen tarkastelu

Kaava nro 1113

Sääksjärven aseman asemakaavan muutos, luonnos

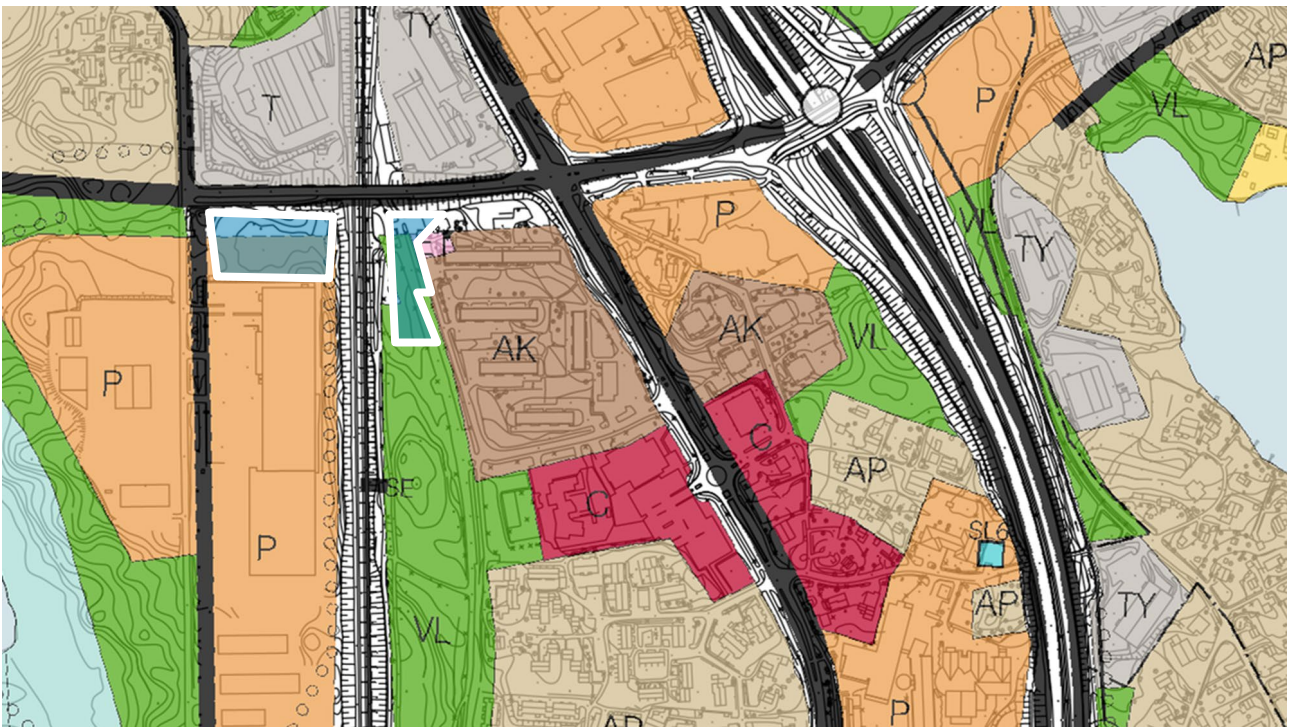

1. Yleiskaavallinen tarkastelu

Koska asemakaava poikkeaa yleiskaavassa esitetystä ratkaisusta, tarvitaan yleiskaavallinen tarkastelu, jossa käydään läpi alueen ominaisuudet sekä asemakaavan sisältö peilattuna MRL:n mukaisiin yleiskaavan sisältövaatimuksiin. Yleiskaavalla määritetään alueen pitkän aikavälin yhdyskuntarakenteelliset ja maankäytölliset tavoitteet, jotka ovat osa laajempia seudullisia tavoitteita, sovitetaan niiden pohjalta yleispiirteisesti eri toiminnot yhteen ja arvioidaan kaavaratkaisun vaikutuksia. Näin varmistetaan, että alueen tai sen lähiympäristön laajempien tavoitteiden toteuttaminen ei vaikeudu tarpeettomasti asemakaavoituksen seurauksena.

Alla olevassa yleiskaavassa on rajattu ne alueet, joihin Sääksjärven aseman asemakaavan muutoksen kaavaluonnoksen poikkeamiset kohdistuvat. Näille alueille on asemakaavassa osoitettu seuraavat käyttötarkoitusalueet: autopaikkojen korttelialue liityntäpysäköintiä varten, torialueet ja erityisalueet aseman kehittämiseen.

Kuva 1 Ote Sääksjärven-Kuljun pohjoisosan osayleiskaavasta kunnan yleiskaavayhdistelmässä.

1.1 Yleiskaavan toimivuus ja ajanmukaisuus

Alueella on voimassa Sääksjärven-Kuljun pohjoisosan osayleiskaava 12008. Lempäälän kunta käynnisti alueelle Sääksjärven osayleiskaavan laatimisen keväällä 2017. Kunnanvaltuusto hyväksyi Sääksjärven osayleiskaavan 30.10.2024. Osayleiskaavasta valitettiin hallinto-oikeuteen. Sääksjärven osayleiskaava on myös Pirkanmaan maakuntakaavan 204 mukainen ja tarkentaa sen ratkaisuja. Laadittava asemakaava on hyväksytyn Sääksjärven osayleiskaavan ja sen tavoitteiden mukainen. Koska yleiskaava ei ole vielä saanut lainvoimaa, käsitellään yleiskaavallisessa tarkastelussa suhdetta voimassa olevaan yleiskaavaan. Yleiskaavaa koskevat valitukset eivät koskeneet tämän asemakaavamuutoksen aluetta.

1.2 Sääksjärven aseman asemakaavan suhde yleiskaavan sisältövaatimuksiin

1.2.1 Yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys

Asemakaava on yhdyskuntarakenteen toimivuuden ja talouden näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven yleiskaavan vaikutuksia yhdyskuntarakenteeseen sekä yhdyskuntatalouteen arvioitiin seuraavasti.

Yleiskaava tiivistää yhdyskuntarakennetta ja tukee tätä nauhataajaman vahvistuvaa kehitystä ja harkittua laajenemista ja siten hidastaen rakenteen suunnitelmallista hajautumiskehitystä. Nauhataajaman kehittyminen tukee yhdyskuntarakenteellisesti myös yhteyttä Tampereen suuntaan. Lempäälä tukeutuu ylipäänsä paljon myös muissa kaupunkiseudun kunnissa sijaitseviin työpaikka- ja palvelualueisiin – toisaalta myös muualta käydään sekä töissä että ostoksilla Lempäälässä.

Sääksjärven osayleiskaava-alue sijoittuu Tampereen eteläpuolelle oivallisten liikenneyhteyksien varrelle yhdyskuntarakenteen kehittymisen kannalta potentiaaliselle alueelle. Yleiskaava tukee laajaalaisesti maakuntakaavan mukaista yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja maankäytön toimintojen muodostumista. Se muuttaa liikenneverkostoihin kytkeytyvää maankäytön kehittymistä ja rakennetta pitkällä aikavälillä. 2-kehä yhdistää kaupungin laajenevan ytimen kasvavia alueita tehokkaammin toisiinsa ja valtatie 3 oikaisu parantaa valtakunnallisen ja seudullisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta.

Yleiskaava vahvistaa Sääksjärven omaa identiteettiä ja vetovoimaisuutta tuomalla esiin alueen vahvuuksia: hyvät liikenneyhteydet, monipuolisia asumismahdollisuuksia, merkittäviä virkistys- ja luontokohteita, sekä vahvoja elinkeinoelämän nykyisiä alueita sekä kehittymismahdollisuuksia.

Sääksjärven keskustan kehittyminen perustuu erityisesti lähijunayhteyteen, vaikka 2-kehän alueen kehittymistä saavutettavuutta ja vetovoimaa lisääkin. Oletettavaa on, että erityisesti Sääksjärvellä lisääntyy päivätyöpalveluiden tarjonta asukasmäärän nousun myötä. Kaava mahdollistaa Sääksjärven keskustan tiivistämistä ja elävöittämistä. Keskustan läheisyyteen on osoitettu useampi uusi asuinalue tukemaan keskustan palveluita ja joukkoliikenneyhteyksiä. Uudet asuinalueet muodostavat laadukasta kaupunkiympäristöä, missä palvelut ja virkistysalueet ovat kävelytäisyydellä.

Sääksjärven merkittävä kehittäminen tulee vaikuttamaan kunnan investointikustannuksiin, joita muuttuva yhdyskuntarakenne synnyttää. Yleisestikin väestönkasvun myötä lisääntyvä palvelujen tarjonta lisää kunnalle kohdistuvia kustannuksia, jos palvelut tarjotaan jatkossakin kuntavetoisesti. Lisääntynyt yksityinen palveluntarjonta esimerkiksi päiväkotien kohdalla voi kuitenkin helpottaa jatkossa kunnan palvelutaakkaa. Sääksjärven kehittyvä keskus voi olla kiinnostava kohde yksityisille palveluntarjoajille.

Yleiskaavan myötä alueelle voi sijoittua monia uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Taajama-alueille voi sijoittua ympäristöhäiriöitä tuottamattomia yrityksiä, mikä parantaa työllistymismahdollisuuksia kotikunnan alueella sekä vastaa rakennesuunnitelman tavoitteeseen uusista työpaikoista keskusta-alueilla.

Valtatien 3 uusi linjaus ja 2-kehä muodostavat toteutuessaan työpaikkojen ja kaupallisten palvelujen painopistealueen, joka muuttaa alueen rakennetta maakunnan tavoitteiden mukaisesti. Se sijoittuu hyvien liikenneyhteyksien päähän ja melko kiinteästi osaksi nykyistä yhdyskuntarakennetta. Rajajärven eritasoliittymästä muodostuu uuden alueen liikenteellinen solmukohta, johon yhdistyy uusi 2-kehän poikittainen seudullinen tieyhteys valtakunnan liikenneverkkoon. Kohde on erittäin houkutteleva paikka liikenteestä hyötyville toiminnolle, joten yleiskaavassa sen ympärillä on työpaikka ja kaupallisten palvelujen aluetta. Myöskään tilaa vaativan kaupan reservialueen ei ole maakuntakaavan vaikutusarvioinnissa todettu aiheuttavan merkittävää hajauttavaa vaikutusta. Valtatien varteen esitetään tiivistä maankäyttöä sekä edistetään toimintojen saavutettavuutta eri liikku mistavoin. 2-kehän ja valtatie 3 oikaisun toteuttamisesta ei kuitenkaan vielä ole päätöksiä.

Laajemmassa mittakaavassa kaava luo uusia yritysalueiden sijoittumispaikkoja seudulla nivoen Lempäälän ja Pirkkalan alueita sekä Lempäälän ja Tampereen alueita yhteen 2-kehän ja valtatie 3 oikaisun alueilla sekä vahvistaa Lempäälän ja Valkeakosken yhteyttä valtatie 130 kautta.

Asemakaava on ekologisen kestävyys näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven yleiskaavan vaikutuksia ekologiseen kestävyys arvioitiin muun muassa seuraavasti.

Yleisesti kaavalla ohjataan maankäyttöä rakentamiseen soveltuville vyöhykkeille. Alueita ja teitä rakennettaessa tulee pyrkiä maa-ainesten massatasapainoon. Kallio- ja maaleikkauksista irrotettava aines pyritään käyttämään täyttöihin, penkereisiin, rakennekerroksiin, meluvalleihin tai esimerkiksi erilaisiin maisemointeihin. Muualta tuotavan maa-aineksen määrä on taloudellisestikin tarkoituksenmukaista minimoida. Massakuljetusten haittoja voidaan minimoida ja tarkastella tarkemmin alueen rakentamisen massatasapainoa. Mahdolliset pilaantuneen maan kohteet tulee huomioida jatkosuunnittelussa ja tarvittaessa selvitettävä toimenpidetarve tarkemmin.

Taajamissa on tärkeää kiinnittää huomiota myös ”vihreän infrastruktuurin” merkitykseen. Vihreä infrastruktuuri sisältää sekä luonnontilaiset alueet, kuten metsät ja purot, että rakennetut viheralueet, kuten puistot, viherkatot ja hulevesirakenteet. Vihreä infrastruktuuri lisää taajama-alueiden ilmastokestävyys tä ja auttaa sopeutumaan muuttuvan ilmaston haasteisiin. On kuitenkin huomattava, että taajaman vihreä infrastruktuuri ei ole vain kunnan ylläpitämien yleisten alueiden vaan myös kiinteistöt ratkaisuihin vaikuttavat asiaan. Näihin seikkojen toteutumiseen taas osayleiskaavalla ei pystytä suoraan vaikuttamaan vaan vasta myöhemmin tarkemmalla suunnittelulla.

2-kehän tielinjaus halkoo paikallisesti arvokasta Kortejärven suoaluetta ja osa kokonaisuudesta häviää rakentamisen seurauksena. Itse Kortejärvi sijoittuu tielinjan eteläpuolelle ja siihen ei arvioida 2-kehästä kohdistuvan haitallisia vaikutuksia. Uusi maankäyttö sijoittuu Kortejärven molemmiin puolin sekä Ammejärven ympärille ja siten näillä alueilla rakentamisaikana voi esiintyä veden sameutumista ja alueiden käytön aikana hulevesi kuormitus voi kasvaa. 2-kehän linjauksen pohjoispuolelle sijoittuvaan Pikku-Rajajärveen ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Lempäälän kunnan alueelle sijoittuvan 2-kehän linjaus halkoo Kaitajärven seudullisesti arvokasta aluetta, joka on myös linnuston kannalta arvokas.

Kokonaisuudessaan Sääksjärven keskustan etelä- ja länsipuolisten alueiden uusien väylien ja maankäytön haitalliset vaikutukset luonnonympäristöön arvioidaan vähäisiksi kielteisiksi. Suurin osa muutoksesta kohdistuu tavanomaisiin ja paikallisesti yleisiin ympäristö

Sääksjärven osayleiskaavassa kestävä kehitys huomioitiin seuraavasti.

Kaava suunnittelun keskeisinä tavoitteina on kestävä kehitys mukainen ja taloudellisesti järkevä taajama-rakenne.

Valtatien 3 oikaisu ja 2-kehä ja Sääksjärven juna-asema edistää monikeskuksista, verkottuvaa ja hyviin yhteyksiin perustuvaa aluerakennetta. Sääksjärven keskustan kehittyminen ja tiivistyminen sekä uudet asuinalueet keskustan ympärillä vastaa seudun väestökehitykseen, mahdollistaa uusien työpaikkojen ja palveluiden

sijoittumisen sekä joukkoliikenneyhteyksien kehittämisen. Valtatien 3 oikaisun varteen sijoittuvat uudet työpaikka-alueet luovat edellytyksiä elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi. Kaava eheyttää aluerakennetta paikallisesti, mutta laajentaa yhdyskuntarakennetta. Alueen rakentuminen tulee ohjelmoida järkevästi tarpeeseen perustuen.

Kestävän liikkumisen edistämiseen vaikuttaa Sääksjärven aseman rakentumisen aikataulu, mutta myös 2-kehän seudullisen joukkoliikenteen toteutuminen. Kävelyn ja pyöräilyn verkostoa on kehitetty niin seudullisesti kuin paikallisestikin.

Yleiskaavassa on osoitettu Sääksjärven juna-asema sekä pääradan kehittämistarpeet. Juna-aseman ympärille on kaavoitettu kehittyvä ja tiivistyvä asemanseutu. Joukkoliikenteelle on merkitty omat laatukäytävänsä. Eri liikkumismuotojen reitit on pyritty osoittamaan kaavassa yhtenäisinä ja sujuvin. Lähijunaliikenteen alkamisella Sääksjärvellä sekä muun seudullisen joukkoliikenteen kehittymisellä edistetään siirtymistä henkilöautosta joukkoliikenteeseen. Yleiskaavassa osoitetuilla uusilla kevyen liikenteen ja ulkoilureiteillä houkutellessa ihmisiä liikkumaan enemmän jalan ja pyörällä. Uudet palvelualueet on pyritty sijoittamaan kävelymatkan päähän.

Yleiskaavassa on pyritty säilyttämään laadukkaat virkistysalueet ja yhteydet, vaikka maankäyttöä alueelle tulee huomattavasti lisää. Uusia ranta-alueita ei ole osoitettu rakentamiseen, vaan ne on haluttu varata virkistykseen kaikkien käytettäväksi.

Yleiskaavalla edistetään energiatehokkaiden rakennusten ja ympäristöystävällisten teknologioiden ja materiaalien käyttöä.

Yhdyskuntarakenteen tiivistyessä voidaan olettaa liikenteen haittoille altistuvien ihmisten määrän kasvavan jatkossa. Henkilöautoilun aiheuttamien haittojen hillitsemisessä yleiskaavan vahva painotus joukkoliikennejärjestelmän ja matkaketjujen kehittämiseen sekä kävelyä ja pyöräilyä edistävän yhdyskuntarakenteen muodostamiseen ovat tärkeässä osassa. Riittävän suuri asukasmäärä Sääksjärven taajamassa luo mahdollisuuden entistä paremmalle joukkoliikenteelle, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin kestävien elämäntapojen, kuten autottomuuden, toteuttamisen arjessa. Uudistuvat taajamat tarjoavat rakentuessaan lisää asuinpaikkoja erityisesti niille, jotka kaipaavat urbaania ympäristöä. Tällaisten asumistoiveiden määrä on tutkimusten valossa ollut kasvussa viime vuosina. Sääksjärven kehittämisellä houkutellessa myös alueella asioimaan ja vierailemaan myös kunnan ulkopuolelta. Yleisesti tällainen keskuksien monimuotoinen ympäristö, jossa on myös palveluja saatavilla asutuksen lomassa, edesauttaa sujuvan ja kestävä arjen toteutumista sekä vähentää jokapäiväistä liikkumistarvetta. Sääksjärven keskustan junaradan muodostamaa estevaikutusta on pyritty pienentämään osoittamalla uusia kevyen liikenteen yhteyksiä sen verkostollisesti järkeviin paikkoihin. Tällä on pyritty siihen, että alue koetaan yhtenäiseksi ja palvelut ja juna-aseman hyvin saavutettaviksi myös jalan ja pyörällä.

Yleisesti maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävien liikennemuotojen mahdollistaminen; sujuvat joukkoliikenteen reitit, riittävän tehokas maankäyttö joukkoliikenteen reittien varrella ja pysäkkien lähellä, sujuvat, houkuttelevat ja turvalliset väylät kävelylle ja pyöräilylle, toimivien matkaketjujen ja liityntäpysäköinnin mahdollistaminen sekä innovatiivisten liikennetarkaisujen ja liikkumisen ohjauksen kehittäminen.

Taajamissa on tärkeää kiinnittää huomiota myös ”vihreän infrastruktuurin” merkitykseen. Vihreä infrastruktuuri sisältää sekä luonnontilaiset alueet, kuten metsät ja purot, että rakennetut viheralueet, kuten puistot, viherkatot ja hulevesirakenteet. Vihreä infrastruktuuri lisää taajama-alueiden ilmastokestävyyttä ja auttaa sopeutumaan muuttuvan ilmaston haasteisiin. On kuitenkin huomattava, että taajaman vihreä infrastruktuuri ei ole vain kunnan ylläpitämien yleisten alueiden vaan myös kiinteistöt ratkaisuihin vaikuttavat asiaan. Näihin seikkojen toteutumiseen taas osayleiskaavalla ei pystytä suoraan vaikuttamaan vaan vasta myöhemmin tarkemmalla suunnittelulla.

1.2.2 Olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö

Asemakaava on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäytön näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Yleiskaava tiivistää yhdyskuntarakennetta ja tukee tätä nauhataajaman vahvistuvaa kehitystä ja harkittua laajenemista ja siten hidastaen rakenteen suunnitelmatonta hajautumiskehitystä. Nauhataajaman kehittyminen tukee yhdyskuntarakenteellisesti myös yhteyttä Tampereen suuntaan. Lempäälä tukeutuu ylipäättään paljon myös muissa kaupunkiseudun kunnissa sijaitseviin työpaikka- ja palvelualueisiin – toisaalta myös muualta käydään sekä töissä että ostoksilla Lempäälässä.

Sääksjärven osayleiskaava-alue sijoittuu Tampereen eteläpuolelle oivallisten liikenneyhteyksien varrelle yhdyskuntarakenteen kehittymisen kannalta potentiaaliselle alueelle. Yleiskaava tukee laajaalaisesti maakunta-kaavan mukaista yhdyskuntarakenteen kehittymistä ja maankäytön toimintojen muodostumista. Se muuttaa liikenneverkostoihin kytkeytyvää maankäytön kehittymistä ja rakennetta pitkällä aikavälillä. 2-kehä yhdistää kaupungin laajenevan ytimen kasvavia alueita tehokkaammin toisiinsa ja valtatie 3 oikaisu parantaa valtakunnallisen ja seudullisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta.

Uudisrakentamista osoitetaan ensisijaisesti jo käyttöön otetuille alueille, vajaakäytössä oleville tai toiminnaltaan muuttuville alueille. Tavoitteena on suunnitella yhdyskuntarakenne niin, että rakentamisen laajentumisesta huolimatta luontoperusta säilyy monimuotoisena. Tavoitteena on turvata asukkaille riittävät lähivirkistysalueet sekä hyvä mahdollisuus liikkua luonnossa ja ulkoilureiteillä.

Kaavassa on kiinnitetty huomiota kattavaan viherverkostoon ja luonnon monimuotoisuuden säilymiseen. Verkosto toimii myös virkistysalueena sekä tarvittaessa auttaa hulevesien hallinnassa. Liito-oravien ja muiden uhanalaisten lajien elinympäristöjä suojellaan yleiskaavalla.

1.2.3 Asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus

Asemakaava on asumisen tarpeiden ja palveluiden saatavuuden näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Kaavasuunnittelun keskeisinä tavoitteina on kestävän kehityksen mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen.

Osayleiskaavalla tullaan laajentamaan asumisen alueita sekä kaava-alueen länsipuolella että itäpuolella. Tähän liittyen alustavana tavoitteena on säilyttää olemassa olevat yksittäiset hajakennusmaiset kiinteistöt nykyisessä muodossaan tai saada ne sulautumaan osaksi tulevia laajempia pientaloalueita.

Edelleen yleiskaavalla tavoitellaan lisää tiivistä asumista erityisesti nopeaa raideliikenneyhteyksiä hyödyntäen. Osayleiskaavan tavoitteena on kehittää Sääksjärven aseman seutua lähijuna- ja kaukojunaliikenteen pysähdyspaikkana tarvittavine liityntäpysäköintineen.

Lisäksi Sääksjärven keskustan juna-aseman myötä aseman ympäristö tulee muuttumaan tiiviimmäksi kaupunkiympäristöksi, minne sijoittuu uusia palveluita, keskustamaista tehokasta asumista ja työpaikkoja. Keskustassa uudisrakentaminen on lähinnä kerrostaloja ja kaupunkipientaloja tavoitellen korkeaa aluetehokkuutta. Myös 2-kehän ja alueen pääkokoojakatujen varsille tavoitellaan tehokasta tai keskitehokasta asuinrakentamista. Tämä mahdollistaa palvelujen kivijalkatoiminnot. Pääosin pientaloasumiselle varatut alueet sijoittuvat alueiden laiduille.

Sääksjärven osayleiskaavalla luodaan pitkän tähtäimen visio siitä, kuinka Sääksjärveä kehitetään. Sääksjärven keskustaan on osoitettu laaja keskustatoimintojen alue, mikä mahdollistaa alueen kehittymisen monipuolisesti. Yleiskaavalla on osoitettu uusia monipuolisia asuinalueita, joilta on hyvät yhteydet lähiluontoon ja virkistysreiteille.

Yleiskaavassa on osoitettu Sääksjärven juna-asema sekä pääradan kehittämistarpeet. Juna-aseman ympärille on kaavoitettu kehittyvä ja tiivistyvä asemanseutu.

Yleiskaava vahvistaa Sääksjärven omaa identiteettiä ja vetovoimaisuutta tuomalla esiin alueen vahvuuksia: hyvät liikenneyhteydet, monipuolisia asumismahdollisuuksia, merkittäviä virkistys- ja luontokohteita, sekä vahvoja elinkeinoelämän nykyisiä alueita sekä kehittymismahdollisuuksia.

Sääksjärvi tarjoaa jatkossa houkuttelevia vaihtoehtoja eri asukasryhmille, joskin kaavaratkaisu muuttaa taajamarakennetta kohti yhä yhtenäisempää yhdyskuntarakennetta ja toisaalta tiiviimpää rakentamistapaa. Asuminen tulee jatkossa keskittymään entistä enemmän tulevan aseman lähiympäristöön. Tämä muuttaa taajamakuva entistä tiiviimmäksi ja kaupunkimaisemmaksi, mikä mahdollistaa ”kaupunkikylien” synnyn, mutta vaatii suunnittelulta ja toteutukselta entistä harkitumpaa suunnittelutyötä, jotta asuinympäristön laatu pysyy hyvänä.

Riittävän suuri asukasmäärä Sääksjärven taajamassa luo mahdollisuuden entistä paremmalle joukkoliikenteelle, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin kestävien elämäntapojen, kuten autottomuuden, toteuttamisen arjessa. Uudistuvat taajamat tarjoavat rakentuessaan lisää asuinpaikkoja erityisesti niille, jotka kaipaavat urbaania ympäristöä. Tällaisten asumistoiveiden määrä on tutkimusten valossa ollut kasvussa viime vuosina.

1.2.4 Mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla

Asemakaava on liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Liikenne, joukkoliikenne, kevyt liikenne

Yleiskaavalla tavoitellaan lisää tiivistä asumista erityisesti nopeaa raideliikenneyhteyksiä hyödyntäen. Osayleiskaavan tavoitteena on kehittää Sääksjärven aseman seutua lähijuna- ja kaukojunaliikenteen pysähdyspaikkana tarvittavine liityntäpysäköinteineen. Kaavalla pyritään varmistamaan liikenteen, mukaan lukien joukkoliikenne ja kevytliikenne, tulevaisuuden toimintamahdollisuudet alueen sisällä ja seudullisesti. Yleiskaavalla tullaan osoittamaan uusia yhteyksiä niin kävelijöille, pyöräilijöille kuin autoilijoillekin.

Sääksjärven ja lentoaseman välille suunniteltu seudullinen 2-kehtien on tarkoitus palvella Lempäälän ja Pirkalan raja-alueelle suunniteltua maankäyttöä ja yhdistää maankäytön valtakunnalliseen valtatiehen. Vuonna 2020 laaditussa Lempäälän raideliikenneselvityksessä (Ramboll) on tutkittu Sääksjärven aseman ratatekninen toteutettavuus, maankäytön nykytila ja sen potentiaali, muut vetovoimatekijät ja matka-ajallinen kilpailukyky sekä aseman saavutettavuus verkollisesti.

Sääksjärvi on joukkoliikenteellisesti solmukohta, missä kohtaa seudullinen linja-autoliikenne ja junaliikenne. Suunniteltu 2-kehä kytkeytyy myös lentokenttään. Sääksjärven asema on luonteva ja toimiva asemapaikka kaukoliikenteelle tukemaan Tampereen päärautatieasemaa. Asema on verkostollisesti hyvin kytkettävissä bussiliikenteeseen ja katuverkkoon. Verkollinen saavutettavuus paranee olennaisesti ns. 2-kehän (Kangasala-Hervanta-Vuores-Sääksjärvi-lentoasema) ja valtatie 3 oikaisun välillä Lempäälä-Pirkkala toteutuessa. Lähijuna olisi hyvin kilpailukykyinen henkilöautoon ja nykyiseen bussiliikenteeseen nähden, sillä se olisi 4 min nopeampi kuin henkilöauto ja noin 23 min nopeampi kuin nykyinen bussilinja asemalta Tampereen asemalle.

Kaavalla pyritään varmistamaan liikenteen tulevaisuuden toimintamahdollisuudet alueen sisällä ja seudullisesti. Yleiskaavalla tullaan osoittamaan uusia yhteyksiä niin kävelijöille, pyöräilijöille kuin autoilijoillekin raide liikennetien kehittämistä unohtama. Sääksjärvelle tavoitellaan toimivaa lähijunaliikennettä. Tampereen kaupunkiseudun kuntien yhteinen tavoite on luoda alueelle toimiva maankäytön ja liikennejärjestelmän kokonaisuus, jossa lähijunaliikenteellä on oma roolinsa. Lähijunaliikennettä ja muutoinkin pääradan toimivuutta silmällä pitäen on Sääksjärven kohdalla pääradalla varauduttava rataosan neliraiteisuuteen Liikenneviraston ja Pirkanmaan liiton teettämän selvityksen mukaisesti (Lisäraiteiden aluevaraussuunnittelu rataosuudella Toijala - Tampere, VR Track/A-insinöörit, 2012).

Kaavatyössä huomioidaan Lempäälän raideliikenneselvityksen (2020) ja Sääksjärven aseman liityntäpysäköintiselvityksen (2019) mukaiset riittävät varaukset uuden aseman järjestelyille laitureineen, lisäraiteineen, kulku- ja liityntäyhteyksineen sekä liityntä- ja saattopysäköintineen. Alueelle suunnitellaan riittävän tehokasta maankäyttöä, joka tukee aseman sijoittumista alueelle.

Yleiskaavassa on osoitettu valtakunnallisesti merkittävä valtatie 3 oikaisu sekä seudullisesti merkittävä 2-kehän linja Sääksjärveltä Pirkkalan lentoasemalle. Uudet tielinjaukset on merkitty kaavakartalle valtatie 3 parantaminen välillä Lempäälä-Pirkkala yleissuunnitelmien aikana syntyneiden suunnitelmien perusteella. Vt 3 osa Puskiasta liittymästä etelään on merkitty merkittävästi parannettavaksi moottori- tai moottoriliikennetieksi. Tiealueet on osoitettu kaavassa yleisen tien alueiksi (LT).

Kaavassa on osoitettu ohjeellisesti uusien kokoojakatujen paikkoja. Näiden tarkemmat linjaukset määritellään asemakaavoituksessa. Tieliikenteen yhteystarve merkintä on osoitettu TP/res-alueen halki yhdessä kävelyn ja pyöräilyn reitin yhteystarpeen kanssa. Toinen tieliikenteen yhteystarvemerkinä on osoitettu Röstinmäen asuinalueelta Pirkkalan rajalle.

Joukkoliikenteen laatukäytävämerkintä on osoitettu Tampereentielle ja 2-kehälle. Katujen suunnittelussa ja rakentamisessa tulee huomioida joukkoliikenteen ja liityntäliikenteen tarpeet. Sääksjärven ja Vuoreksen välillä varaudutaan raitiotielinjaan. Sääksjärven aseman myötä ensivaiheessa on tarkoituksena saada kiertoliittymä Sääksjärventien ja Kannistontien risteykseen, jolloin bussiliikenne voisi käydä kääntymässä sen kautta ja saataisiin näin yhteydet asemalle mm. Kuljusta, Multisillasta, Vuoreksesta ja Hervannasta. Sääksjärven aseman myötä bussilinjastossa tapahtuu muutoksia laajemmalla alueella ja siksi on tärkeää tehdä uutta linjastosuunnittelua siinä vaiheessa, kun aseman ja mahdollisten uusien alueiden rakentumisaikataulut ovat selvillä.

Sääksjärven keskustan kehittyminen ja tiivistyminen sekä uudet asuinalueet keskustan ympärillä vastaavat seudun väestökehitykseen, mahdollistavat uusien työpaikkojen ja palveluiden sijoittumisen sekä joukkoliikenneyhteyksien kehittämisen. Kaavassa on osoitettu joukkoliikenteen laatukäytävät, joilla tulee huomioida joukkoliikenteen ja liityntäliikenteen tarpeet.

Yleiskaavassa on osoitettu Sääksjärven juna-asema sekä pääradan kehittämistarpeet. Juna-aseman ympärille on kaavoitettu kehittyvä ja tiivistyvä asemanseutu. Joukkoliikenteelle on merkitty omat laatukäytävänsä. Eri liikkumismuotojen reitit on pyritty osoittamaan kaavassa yhtenäisinä ja sujuvin. Lähijunaliikenteen alkaessa Sääksjärvellä sekä muun seudullisen joukkoliikenteen kehittämisellä edistetään siirtymistä henkilöautosta joukkoliikenteeseen. Yleiskaavassa osoitetuilla uusilla kevyen liikenteen ja ulkoilureiteillä houkutellaan ihmisiä liikkumaan enemmän jalan ja pyörällä. Uudet palvelualueet on pyritty sijoittamaan kävelymatkan päähän.

Yleiskaavassa on pyritty säilyttämään laadukkaat virkistysalueet ja yhteydet, vaikka maankäyttöä alueelle tulee huomattavasti. Sääksjärven osayleiskaava-alue sijoittuu Tampereen eteläpuolelle oivallisten liikenneyhteyksien varrelle yhdyskuntarakenteen kehittämisen kannalta potentiaaliselle alueelle. Yleiskaava tukee laaja-alaisesti maakuntakaavan mukaista yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja maankäytön toimintojen muodostumista. Se muuttaa liikenneverkostoihin kytkeytyvää maankäytön kehittämistä ja rakennetta pitkällä aikavälillä. 2-kehä yhdistää kaupungin laajenevan ytimen kasvavia alueita tehokkaammin toisiinsa ja valtatie 3 oikaisu parantaa valtakunnallisen ja seudullisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta.

Yleiskaava vahvistaa Sääksjärven omaa identiteettiä ja vetovoimaisuutta tuomalla esiin alueen vahvuuksia: hyvät liikenneyhteydet, monipuolisia asumismahdollisuuksia, merkittäviä virkistys- ja luontokohteita, sekä vahvoja elinkeinoelämän nykyisiä alueita sekä kehittämismahdollisuuksia. Sääksjärven keskustan kehittyminen perustuu erityisesti lähijunayhteyteen, vaikka 2-kehän alueen kehittämistä saavutettavuutta ja vetovoimaa lisääkin. Oletettavaa on, että erityisesti Sääksjärvellä lisääntyy päivittäispalveluiden tarjonta asukasmäärän nousun myötä. Kaava mahdollistaa Sääksjärven keskustan tiivistämistä ja elävöittämistä. Keskustan läheisyyteen on osoitettu useampi uusi asuinalue tukemaan keskustan palveluita ja joukkoliikenneyhteyksiä.

Henkilöautoilun aiheuttamien haittojen hillitsemisessä yleiskaavan vahva painotus joukkoliikennejärjestelmän ja matkaketjujen kehittämiseen sekä kävelyä ja pyöräilyä edistävän yhdyskuntarakenteen muodostamiseen ovat tärkeässä osassa. Riittävän suuri asukasmäärä Sääksjärven taajamassa luo mahdollisuuden entistä paremmalle joukkoliikenteelle, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin kestävien elämäntapojen, kuten autottomuuden.

Maantieverkon parantamisen myötä työmatka- ja asiointiliikenne sujuvoituu, millä on suurta merkitystä ihmisten jokapäiväisen elämän kannalta. Uusi valtatie oikaisu vaikuttaa välillisesti liikenteen virtoihin ja kuormitukseen melko kaukana uudesta väylästä ja samalla se vähentää liikennettä rinnakkaisilta yhteyksiltä ja vaihtoehtoisilta reiteiltä. Liikenteellinen tasapainotila koko alueella asettuu uuden liikenneverkon myötä uusiksi ja jokainen käyttäjä pystyy valitsemaan optimaalisimman kulkuyhteytensä aiempaa paremmin.

Yleisesti maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävien liikennemuotojen mahdollistaminen; sujuvat joukkoliikenteen reitit, riittävän tehokas maankäyttö joukkoliikenteen reittien varrella ja pysäkkien lähellä, sujuvat, houkuttelevat ja turvalliset väylät kävelylle ja pyöräilylle, toimivien matkaketjujen ja liityntäpysäköinnin mahdollistaminen sekä innovatiivisten liikenneratkaisujen ja liikkumisen ohjauksen kehittäminen.

Osayleiskaavaratarkaisu suuntaa kasvua nauhataajamaan vyöhykkeelle, joka on jo nyt melko hyvin saavutettavissa joukkoliikenteellä – alkuvaiheessa pääosin linja-autoin, myöhemmin Sääksjärvellä lähijunin. Kaavaratarkaisun liikenneverkko on rakennettu niin, että se mahdollistaa joukkoliikennereittien erityyppisten linjojen toteuttamisen luontevasti alueelle. Reitit voivat olla alueen sisäisiä tai säteisinjoja esim. Tampereen tai Pirkkalan suunnista. Linjat voidaan muodostaa niin, että ne kulkevat uuden aseman kautta. Kakkoskehän ympäristön uusi maankäyttö mahdollistaa kehän suuntainen bussiliikenteen Kangasalan Lentolasta Sääksjärven aseman ja lentokentän kautta aina Pirkkalaan saakka. Tämä linja on tärkeä yhteys mm. uudelle Lehtivuoren alueelle.

Toinen bussilinja on mahdollista sijoittaa Sääksjärven aseman ja Marjamäen välille niin, että se palvelisi uusia työpaikka-alueita sekä Röstinmäen, Sipilän, Kanniston, Ahonperän asuinalueita. Seudullinen joukkoliikenne ei todennäköisesti tule pitkällä aikavälillä käyttämään vt 3 oikaisua reittinään, koska se on suunniteltu ensisijaisesti kaupunkiseudun ja sen alakeskukset ohittavaan pitkämatkaisen liikenteen käyttöön.

Laajemman lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää lisäraideinvestointeja tulevaisuudessa. Raideliikenteen investointi on seudullisestikin suuri, mutta ne mahdollistavat rakenteen kehittymisen ja kasvavan väestön liikkumisen. Isoina kynnysinvestointeina liikennehankkeilla on vaikutuksia yhdyskuntatalouteen. Mikäli lähijunaliikenne ei toteudu, on vaarana, että väestönkasvua ei saavuteta autoliikenteen muuttuessa yhä häiriöherkemmäksi lisääntyvän liikenteen takia. Lähijunaliikenteen toteutumisella tai toteutumattomuudella on myös ilmastollisia vaikutuksia.

Joukkoliikenteen lisäksi jalankulun ja pyöräily-yhteyksiä on parannettu yleiskaavaratarkaisuissa. Uusilta asuinalueilta on tarjolla hyvät, yhtenäiset ja jatkuvat yhteydet koulujen ja palveluiden luo eri liikkumismuodoilla. Huomioiden kuitenkin, että koulumatkojen joukkoliikenne tulee tarkastella alueiden rakentuessa. Jalankulun ja pyöräilyn yhteyksiä lisäämisellä voidaan vähentää autoliikenteen ruuhkia ja parantaa koko liikennejärjestelmän sujuvuutta. Kävely ja pyöräily ovat tärkeä osa erityisesti joukkoliikenteen matkaketjuja. Joukkoliikenteen toimivuus paranee, jos matkaketjujen kaikki osat muodostavat järkevän kokonaisuuden. Pyöräilyn määrän riittävä lisääntyminen vähentää autojen ja pyörien välisten onnettomuuksien todennäköisyyttä. Ympäristön laatuun kiinnitetään usein enemmän huomiota kävelyn ja pyöräilyn lisääntyessä.

Uudet valtatie 3 oikaisu ja 2-kehä sekä uusi juna-asema ja lisäraiteet parantavat alueen liikenneyhteyksiä ja saavutettavuutta. 2-kehä muodostaa seudullisen pääväylän, joka on merkittävä liikenneyhteys koko kehityvälle Tampereen kaupunkiseudulle. Uusi yhteys mahdollistaa hyvän joukkoliikenteen poikittaisyhteyden kehittämisen Pirkkalan lentoaseman ja itäisen kaupunkiseudun välille.

2-kehä ja valtatie 3 oikaisu tukee Sääksjärven kehittämistä taajamana ja erityisesti sen ympärille kehittyviä työpaikka- ja kaupallisten palveluiden alueita. Lisäksi ratkaisu tulee järjestelyratapihan sille kriittisillä päätieyhteyksillä, joka taas johtaisi Etelä-Suomen kannalta tärkeän jakelu- ja varastotoimintojen aluekokonaisuuden syntyyn. Tiehankkeiden (valtatie 3 uusi linjaus ja 2-kehän länsiosa) toteutuminen kuroo yhteen maankäyttöä Lempäälän, Pirkkalan ja Tampereen välillä, eikä siten hajauta kaupunkiseudun rakennetta vaan antaa luontevan rakennetta täydentävän kasvusuunnan.

Vt3 oikaisulla on merkittävä positiivinen vaikutus pitkämatkaisen ajoneuvoliikenteen sujuvuuteen. Se lyhentää etenkin Tampereen ohi kulkevan liikenteen matka-aikoja usealla minuutilla. Myös Tampereen seudulle suunniteltu pitkämatkainen liikenne on sujuvampaa, kun liikennevirta jakautuu kahdelle yhteydelle. Vt 3 oikaisulla on positiivinen vaikutus paikallisen liikenteen sujuvuuteen etenkin huipputuntien aikana. Se auttaa pitämään liikenteen ruuhkautumisen ja matka-ajat paikalliselle liikenteelle tärkeillä yhteyksillä lähellä nykytilan tasoa, vaikka liikennemäärät seudulla kasvavat.

Energia ja vesihuolto

Sääksjärven tiivistyvä keskusta-alue pystyy helposti hyödyntämään kaukolämpöverkostoa. Energiahuollolle on varattu alue, jolla voidaan tuottaa mm. aurinkoenergiaa. Yleiskaavassa on osoitettu hulevesiselvityksen mukaiset huleveden pääasialliset johtamisreitit eli tulvareitit sekä huleveden viivytykseen soveltuvat alueet.

Yleiskaavassa on huomioitu asianmukaisin merkinnöin yhdyskuntateknisen huollon ja energiahuollon tarvitsemat aluevaraukset (EN ja ET). Lisäksi voimalinjat, runkovesijohdot, runkoviemärit ja maakaasuputket on merkattu yleiskaavakartalle. Yleiskaavan uusille alueille on tehty alustavaa vesihuoltosuunnittelua yhdessä Lempäälän Veden kanssa ja ohjeellisilla johtomerkinnöillä osoitettu suunnitellut linjat, jotka eivät sijoitu kokoojaka-tujen varsille taikka viheralueille.

Yleiskaava-alueella ei ole pohjavesialuetta. Hulevesien hallinta korostuu rakenteen tiivistyessä. Huleveden tulvareitit ja viivytykselle sopivat alueet on otettu huomioon.

1.2.5 Mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön

Asemakaava on turvallisen, terveellisen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoisen elinympäristön näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Kaavas suunnittelun keskeisinä tavoitteina on kestävä kehitys mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen.

Alueelle sijoittuu melua, tärinää ja päästöjä aiheuttavia toimintoja, jotka on huomioitu kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Lisäksi alueelle sijoittuu Tukesin vaarallisia kemikaaleja varastoiva laitos, Kiilto Oy, jonka suoja-alue on huomioitu kaavassa. Kaavaratkaisuissa on pyritty minimoimaan uusien asuinalueiden tai muiden herkkien toimintojen altistuminen näille ympäristöhäiriöille. Rakennettaessa uusien suurten väylien varsille ja keskustan tiivistysrakentamisessa tulee tähän kiinnittää erityistä huomiota.

Sääksjärven osayleiskaavalla ei yksityiskohtaisesti oteta kantaa alueiden estetiikkaan tai rakennuksiin, vaikka kaavamääräyksin on pyritty takaamaan alueiden viihtyvyys ja liikenneturvallisuus, jotta alueilla olisi mielekästä asua ja yrittää sekä uusien että alueella jo nyt olevien asukkaiden ja yrittäjien. Merkittävä muutos rakennetussa ympäristössä voi olla kuitenkin haaste osalle asukkaille, kuten vanhuksille tai aistirajoittuneille henkilöille. Ikäystävällisyyttä ja itsenäistä selviytymistä voidaan kuitenkin edistää taajamarakenteen hahmotettavuutta hallitsemalla sekä käveltävyyttä, esteettömyyttä sekä turvallisuutta parantamalla. Tällä on entistä suurempi merkitys väestön ikääntyessä.

Yleisesti maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisen lähtökohtana on kestävien liikennemuotojen mahdollistaminen; sujuvat joukkoliikenteen reitit, riittävän tehokas maankäyttö joukkoliikenteen reittien varrella ja pysäkkien lähellä, sujuvat, houkuttelevat ja turvalliset väylät kävelylle ja pyöräilylle, toimivien matkaketjujen ja liityntäpysäköinnin mahdollistaminen sekä innovatiivisten liikenne ratkaisujen ja liikkumisen ohjauksen kehittäminen.

Sääksjärven osayleiskaavan alueella asui 4 038 asukasta tammikuussa 2024, kun koko Lempäälässä asukkaita oli 24 727. Väkiluku yleiskaava-alueella ei ole viime vuosina kasvanut vaan pikemminkin vähentynyt, sillä tammikuussa 2016 väkimäärä on ollut 4 244 ja vuoden 2020 marraskuussa 4 065. Sääksjärven väestö on iäkkäämpää kuin yleisesti Lempäälän kunnan alueella. Etenkin eläkeläisten osuus on suurempi. Sääksjärven väestötavoitteeksi on asetettu noin 8 000 asukasta eli noin 4 000 uutta asukasta.

Sääksjärven keskustan kehittyminen ja tiivistyminen sekä uudet asuinalueet keskustan ympärillä vastaavat seudun väestökehitykseen, mahdollistavat uusien työpaikkojen ja palveluiden sijoittumisen sekä joukkoliikenneyhteyksien kehittämisen.

Yleiskaava tarkentaa ja toteuttaa Tampereen seudun rakennesuunnitelman periaatteita ja tavoitteita. Sääksjärven yleiskaava vastaa kaupunkiseudun tavoiteltuun väestönkasvuun. Yleiskaava mahdollistaa Sääksjärvestä seudullisesti merkittävän palvelu- ja raidekeskuksen, missä toiminnot ovat sekoittuneet ja vanhaa asuin- aluetta uudistetaan ja monipuolistetaan. Merkittävin kasvu tapahtuu merkittävän kasvun vyöhykkeellä.

Uusi asema tukee maankäytön kehittymistä ja toisaalta maankäytön kehitys aseman ympäristössä edistää raideliikenteen kehittymismahdollisuuksia. Raideliikenteen avulla pyritään vastaamaan kasvavan väestön liikkumistarpeisiin. Juna-asema palvelee erityisesti Sääksjärven kehittyvää keskustaa ja Birgitanmetsän uutta asuinalueita, mitkä sijoittuvat alle 1 km etäisyydelle juna-asemasta.

Laajemman lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää lisäraideinvestointeja tulevaisuudessa. Raideliikenteen investointi on seudullisesti suuri, mutta ne mahdollistavat rakenteen kehittymisen ja kasvavan väestön liikkumisen. Isoina kynnysinvestointeina liikennehankkeilla on vaikutuksia yhdyskuntatalouteen. Mikäli lähijunaliikenne ei toteudu, on vaarana, että väestönkasvu ei saavuteta autoliikenteen muuttuessa yhä häiriöherkemmäksi lisääntyvän liikenteen takia.

Tavoiteltu väestönkasvu vääjäämättä edellyttää palveluiden lisätarjontaa. Palveluiden kysyntä tulee taajamassa lisääntymään väkiluvun kasvun myötä, joskin sen yksityiskohtainen ennakoiminen pitkällä aikavälillä on haastavaa, sillä kysyntään vaikuttavat muun muassa muutokset syntyvyydessä, maahanmuuttajien mahdollisesti erilainen palvelutarve ja asukkaiden monipakkaistuminen. Joka tapauksessa kasvu edellyttäneen palvelutarjonnan kehittämistä erityisesti sivistys- ja varhaiskasvatustalouden sekä vanhuspalveluiden osalta.

1.2.6 Kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset

Asemakaava on elinkeinoelämän toimintaedellytysten näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Kaavasuunnittelun keskeisinä tavoitteina on kestävä kehitys mukainen ja taloudellisesti järkevä taajamarakenne, elinkeinoelämän edellytysten turvaaminen, monipuolisten ja vetovoimaisten asumismahdollisuuksien sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön muodostaminen.

Lempäälästä yleisestikin käydään usein töissä naapurikunnissa – erityisesti Tampereella. Toisaalta myös Sääksjärvellä käydään töissä naapurikunnista, joten pendelöinti on monisuuntaista – joskin Lempäälästä käydään enemmän muualla töissä. Sääksjärvellä ja sen läheisyydessä on runsaasti potentiaalia yrityksille, työpaikoille ja palveluille. Sääksjärven osayleiskaavan tavoitteena onkin löytää kaavalliset periaatteet Sääksjärven alakeskuksen monipuoliselle kehittämiselle vetovoimaisena alueena. Kaavalla on tarkoitus mahdollistaa palveluverkon kehittäminen sekä luoda edellytykset alueen nykyisten ja tulevien asukkaiden monipuolisille palveluille.

Seudullisessa rakennesuunnitelmassa on alueelle hahmoteltu sijoittuvaksi aluekeskus, joka on kaupallisten ja julkisten palvelujen palveluydin lähipalveluineen. Aluekeskuksen on tarkoitus olla kaupunkimainen, maankäytöllisesti ja toiminnallisesti monipuolinen ympäristö. Kaupallisten ja julkisten palvelujen ja palvelutyöpaikkojen ohella aluekeskuksissa on merkittävästi monimuotoista asumista sekä alueellisia liikunta- ja kulttuuripalveluja. Sääksjärvi on tärkeä liikkumisen solmukohta, jonka ominaispiirteenä on keskustan läheisyydessä asumisen ja työpaikkojen yhteensovittaminen.

Vt 3 oikaisun Lempäälä-Pirkkalan merkitystä elinkeinoelämälle ja yritystoiminnalle on arvioitu tarkemmin Lempäälän Kehitys Oy:n tilaamassa selvityksessä (Sitowise, 2023). Sen päätelmänä on, että vt 3 oikaisulla on uusia työpaikkoja synnyttävä vaikutus, sillä yritykset hakeutuvat hyvien liikenneyhteyksien ja saavutettavuuden alueille, koska tieverkon toimivuus vaikuttaa merkittävästi yritysten kilpailukykyyn. Vt 3 oikaisun myötä toteutuva saavutettavuuden parantuminen ja aikasäästöt ovat taloudellisia etuja, joista yritykset ovat valmiita maksamaan. Oikaisun vaikutukset kohdistuvat etenkin teollisuuden, tukku- ja vähittäiskaupan, rakentamisen sekä kuljetusten ja varastoinnin toimialoille. Rakentamista lukuun ottamatta nämä ovat liikevaihdolla mitaten Lempäälän elinkeinoelämän suurimpia toimialoja. Valtatien 3 oikaisu tukee Lempäälän kuljetus- ja logistiikka-alan ja tuotantotoiminnan yritysten toimintaa kuljetusmatkojen lyhentyessä ja liikennehäiriöiden (ruuhkat, onnettomuudet jne.) vähentyessä. Kuljetuksia käyttäville yrityksille tämä merkitsee kustannussäästöjä siltä osin kuin kuljetusyritysten aika- ja matkasäästöt heijastuvat kuljetusten hinnoitteluun. Oikaisulla on lisäksi muita positiivisia vaikutuksia kuten työvoiman saatavuuden ja liiketoimintaedellytysten paraneminen. Kaikki tämä yhdessä merkitsee sitä, että yritykset näkevät valtatie 3 oikaisun vahvistavan mahdollisuuksia toimia nykyisessä sijainnissaan. Mikäli sijaintipaikan vaihto tulee ajankohtaiseksi pitkällä aikavälillä, Sääksjärven osayleiskaavan työpaikka-alueet tulevat tarjoamaan potentiaalisen uuden paikan.

Yleiskaava vahvistaa Sääksjärven omaa identiteettiä ja vetovoimaisuutta tuomalla esiin alueen vahvuuksia: hyvät liikenneyhteydet, monipuolisia asumismahdollisuuksia, merkittäviä virkistys- ja luontokohteita, sekä vahvoja elinkeinoelämän nykyisiä alueita sekä kehittymismahdollisuuksia.

Kaava vastaa sekä kunnallisiin että seudullisiin maankäytön kehittämistavoitteisiin elinkeinoelämän osalta. Sääksjärven kehittäminen mahdollistaa uusia toimipaikkoja erityisesti palveluille ja asiantuntijayrityksille sijoittua Lempäälään. Taajaman tiivistämisellä on myönteisiä vaikutuksia, sillä se tuo yrityksille potentiaalista työvoimaa, mahdollisia asiakkaita ja kontakteja sekä taajamaympäristö huomioiden ja oikein toteutettuna kohentaa alueen viihtyisyyttä. Toisaalta taajamien tiivistyminen saattaa tuottaa rajoitteita joillekin nykyisille toimijoille tai niiden toiminnan laajentamiselle.

Keskeisinä uusia yritystoiminnan kehittämispaikkoina kaavassa nousevat esille valtatie 3 oikaisun varrelle sijoittuvat yritysalueet sekä 2-kehän varret. Toteutuessaan yritysalueet sijoittuvat houkuttelevaan paikkaan. Seudullisesti tarkasteltuna kaupunkirakenteessa tapahtuvat muutokset, kuten saavutettavuutta parantavat väylähankkeet luovat uusia kiinnostavia mahdollisuuksia erilaisille rakentamishankkeille erityisesti 2-kehän ja valtatie 3 oikaisun varrella. Maankäytön kehittämisen sekä tiehankkeiden ja myös mahdollisen järjestelyratapihan siirron vaikutuksesta Lempäälän ja osin myös Pirkkalan välialueelle syntyy yksi Etelä-Suomen logistisesti edullisimmin saavutettavista jakelu- ja varastointitoimintojen laajoista aluekokonaisuuksista. Tälle alueelle voi sijoittua merkittävästi uusia asukkaita ja työpaikkoja. Maakuntakaavaa laadittaessa on arvioitu, että potentiaalinen kasvu pitkällä aikavälillä voi olla koko alueella jopa 19 000 työpaikkaa. Teollisuus- ja logistiikkatoiminnoille luontaisinta aluetta ovat järjestelyratapihan lähialueet, joille voidaan osoittaa myös ympäristöhäiriöitä aiheuttavaa teollisuutta.

Merkittävät infrastruktuurin investoinnit, kuten tie- ja rataverkon kehittäminen, tuovat alueelle sekä työpaikkoja että välillisiä elinkeinovaikutuksia palvelutarpeen kasvaessa. Toisaalta ne tuovat kunnalle myös merkittäviä rakentamiskustannuksia, mikäli kunta on mukana rahoittamassa ja toteuttamassa hankkeita esimerkiksi 2-kehän osalta.

1.2.7 Ympäristöhaittojen vähentäminen

Asemakaava on ympäristöhaittojen vähenemisen näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Valtatie 3, 2-kehä, Tampereentie ja päärata ovat merkittävimmät meluhäiriön ja värinähaitan aiheuttajat yleiskaava-alueella.

Kemikaalimäärien perusteella suuronnettomuusvaaraa aiheuttaviksi laitoksiksi on kemikaali- ja turvallisuusvirasto Tukes luokitellut alueella yhden teollisen tuotantolaitoksen, Kiilto Oy:n tehtaan, jonka suojavyöhykkeen suuruudeksi on määritelty 662 metriä (Maankäytön riskinarviointi Kiilto Oy:n tehtaan lähialueelle, Ramboll, 2020).

Yleiskaava-alueella ei ole pohjavesialuetta. Hulevesien hallinta korostuu rakenteen tiivistyessä. Huleveden tulvareitit ja viivytykselle sopivat alueet on otettu huomioon. Alueelle sijoittuu melua, värinää ja päästöjä aiheuttavia toimintoja, jotka on huomioitu kaavamerkinnöin ja -määräyksin. Lisäksi alueelle sijoittuu Tukesin vaarallisia kemikaaleja varastoiva laitos, Kiilto Oy, jonka suoja-alue on huomioitu kaavassa. Kaavaratkaisuissa on pyritty minimoimaan uusien asuinalueiden tai muiden herkkien toimintojen altistuminen näille ympäristöhäiriöille. Rakennettaessa uusien suurien väylillä varsille ja keskustan tiivistysrakentamisessa tulee tähän kiinnittää erityistä huomiota.

Yleiskaavan myötä alueelle voi sijoittua monia uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Taajama-alueille voi sijoittua ympäristöhäiriöitä tuottamattomia yrityksiä, mikä parantaa työllistymismahdollisuuksia kotikunnan alueella sekä vastaa rakennesuunnitelman tavoitteeseen uusista työpaikoista keskusta-alueilla.

Erilliset työpaikka-alueet valtatie 3 oikaisun ja 2-kehän ympäristössä rakentuessaan ja laajetessaan voivat tuoda häiriöitä joidenkin asukkaiden virkistys- ja lähiympäristöihin, mikä vähentää asuinympäristön miellyttävyyttä, minkä takia näitä häiriöitä on syytä pyrkiä minimoimaan. Tiiviin yhdyskuntarakenteen ulkopuolella olevia

yritysalueita kehitetään ensisijaisesti pitkän kantaman logistiikkayritysten sekä sellaista ympäristöhäiriötä tuottavan toiminnan käyttöön, jota ei voida sijoittaa asutuksen läheisyyteen. Tämä vähentää asutukselle kohdistuvia haittoja.

Meluntorjuntatarvetta on niin valtatie 3, 2-kehän kuin pääradan varsilla. Meluntorjuntatarve tulee jatkosuunnittelussa huomioida asuinalueiden ja lähivirkistysalueiden kohdilla. Myös uusien alueiden rakentamisen vaiheistus tulee suunnitella, niin ettei alueiden louhinnoista, räjäytyksistä tai muista melua ja tärinää aiheuttavista toimista synny haittaa lähiympäristön asutukselle.

Uuden maankäytön ja uusien liikenneväylien alle jää Birgitan polun ympäristön virkistysalueita ja muuta virkistykseen käytettyä metsäaluetta. Alueen luonne yhtenäisenä rauhallisena alueena muuttuu kokonaisuutena merkittävästi, kun uusi valtatie halkoo aluetta muodostaen uuden melulähteen ja uusi maankäyttö rakentuu. Virkistysarvot heikentyvät väistämättä erittäin suuresti, vaikka vaikutuksen merkittävyys vaihtelee alueella suhteessa kunkin kohteen kohdalla etäisyyteen uudesta maankäytöstä sekä valtatie- ja 2-kehän linjauksesta.

Nykyisellään valtateiden liikenteen aiheuttamat melu- ja hiukkaspäästöt vaikuttavat negatiivisesti väylien läheisyydessä asuvien ihmisten terveyteen. Liikenteen kasvun myötä myös melu- ja hiukkaspäästöt kasvavat, mikä edelleen kasvattaa negatiivisia terveysvaikutuksia. Yleiskaavassa uusia herkkiä toimintoja ei ole sijoitettu uusien ja olemassa olevien välien päästöalueille.

Puskiaisten eritasoliittymästä valtatie kaartaa uudelle linjaukselle. Osuuden alkupäässä on Ahonperän asuintalot ja Kukonkorven työpaikka-alue. Tällä alueella on noin 20 asuintaloa alle noin 200–300 metrin etäisyysvyöhykkeellä tielinjaukseen nähden. Uusi väylä heikentää näiden talojen asukkaiden viihtyvyyttä ja melutilanne huononee melulähteen siirtymisen myötä. Uusi valtatie linjaus ja Tampereentien eritasoliittymä aiheuttavat estevaikutusta ja asuintalojen lähimetsästä häviää osa. Elinympäristön luonne rakennettuna taajamaympäristönä ei kuitenkaan muutu olennaisesti ja alueella on myös nykytilanteessa meluongelmia.

2-kehä luonne nykyisen Sääksjärventien osuudella tulee muuttumaan kaupunkimaisemmaksi uuden juna-aseman myötä ja melun torjuntaa tullaan tekemään pääosin uusilla täydennysrakennuksilla. Tällä alueella on noin 15 asuintaloa alle 300 metrin etäisyydellä Sääksjärventiestä, josta muodostuu osa 2-kehää. Osa asutuksesta sijoittuu Tampereentien ja valtatie voimakkaan melun vyöhykkeelle.

2-kehän uuden tielinjauksen osuudella kahdeksan asuin- tai lomarakennusta on alle 200 metrin etäisyydellä tielinjauksesta, jolloin haitallinen vaikutus on suuri tai erittäin suuri. 200–300 metrin etäisyysvyöhykkeellä haittavaikutus on vähäinen peitteisessä maastossa (noin kymmenen asuinrakennusta). On huomattava, että uutta asutusta on tulossa 2-kehän varteen, mikä muuttaa myös ympäristöä ja samalla torjuu melua.

Nykyiselle valtatie 3 osuudelle esitetään laajaa meluntorjuntaa, mikä vähenevän liikenteen kanssa parantaa ympäristön laatua monin paikoin. Meluntorjunnasta on lähtökohtaisesti etua asukkaille, joten rakenteiden mahdolliset viihtyisyyshaitat kompensoituvat. Meluntorjunta eristää asuintalot valtatiestä ja katkaisee lisää näkymiä valtatie poikki. Tämä asia voidaan kokea hyvänä, kun meluidan takana voi olla omassa rauhassa. Maise-mavaikutusten arvioinnissa on kuitenkin tunnistettu meluntorjunnan ja valtatie levittämisen vuoksi paikoin kohtalaista haittaa Puskiaisten ja Moisiojokilaakson asuin ympäristöjen maisemakuvaan. Valtatie 3 oikaisun uudet liikennejärjestelyt meluntorjuntatoimeen tapahtuvat pääosin tie-/liikennealueella ja suorat haitalliset vaikutukset kiinteistöihin ovat kokonaisuutena vähäisiä, vaikka yksittäisiin kiinteistöihin voi kohdistua haittaa. Meluntorjunnasta on lähtökohtaisesti etua asutukselle, vaikka meluntorjuntarakenteet joudutaan tekemään lähemmäksi asutusta.

Tärinähaittaa aiheuttavat nykyisin etenkin päärata ja valtatie 3. Uuden vt 3 oikaisun ei arvioida aiheuttavan muutosta tärinätilanteessa verrattuna nykytilanteeseen. 2-kehän varrella osoitetut asuinalueet sijoittuvat kallio- ja moreenialueille ja siten tärinähaittaa voi ulottua 15 metrin etäisyydelle väylästä. Uusien alueiden tarkemmassa suunnittelussa tämä voidaan huomioida ja pienentää vaikutuksia asutukseen. Pääradan lisäraiteita suunniteltaessa ja rakennettaessa tärinävaikutuksia tulee minimoida. Ilmanlaadun osalta yleiskaavan liikenneväylien huonon ilmanlaadun alueelle sijoittuu noin 80 asuinrakennusta ja noin 330 asukasta vähemmän kuin nykyisessä tilanteessa osan liikenteestä siirtyessä uudelle yhteydelle, jonka varrella ei ole altistuvia. Vaikutukset arvioidaan kohtalaisen myönteisiksi.

Mutta uudet väylät ja lisäraiteet tuovat hyötyjen lisäksi mukanaan myös ongelmia. Estevaikutus on merkittävä itä-länsisuunnassa sekä 2-kehän osalta pohjois-eteläsuunnassa. Liikenne tuo mukanaan myös mm. melu- ja

tärinäongelmia. Näiden ratkaisemista pyritään kaavan määräyksillä edistämään, mutta toteutus on riippuvainen useista osapuolista eikä siten kunnan yksin ratkaistavissa.

Lisäksi liikenteen melualueet laajenevat metsäalueelle. Tästä hyötyvät reunavyöhykkeille ja kulttuuriympäristöissä viihtyvät lajit, mutta metsälajien kannat heikkenevät.

Yleiskaava-alueelle sijoittuu puolustusvoimien suojavyöhyke ja Kiillon suojavyöhyke. Kummankaan suojavyöhykkeen alueelle ei ole osoitettu uutta asutusta tai muita herkkiä toimintoja. Näin voidaan varmistua, ettei uusia asukkaita altistu vaaralle.

1.2.8 Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen

Asemakaava on rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimisen näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Osayleiskaavan tavoitteena on taajamarakenteen hallittu kehittäminen väestökasvun ja vaihtelevien taloudellisten tilanteiden aikana. Osayleiskaava-alueen rakennetta eri alueilla eheytetään, täydennetään ja tiivistetään siten, että luonto ja rakennettu ympäristö sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaat alueet ovat suunnittelun lähtökohtina.

Kaavassa on kiinnitetty huomiota kattavaan viherverkostoon ja luonnon monimuotoisuuden säilymiseen. Verkosto toimii myös virkistysalueena sekä tarvittaessa auttaa hulevesien hallinnassa. Liito-oravien ja muiden uhanalaisten lajien elinympäristöjä suojellaan yleiskaavalla. Sääksjärven vanha asema on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, mitä on huomioitu kaavassa asianmukaisin merkinnöin. Muut paikalliset kulttuuriympäristöarvot on nostettu kaavassa esiin. Luonnonvarojen hyödyntämisen kannalta keskeistä Sääksjärven alueella on maanoton, räjäytysten ja läjityksen ennakoiva suunnittelu.

Puskiaisten eritasoliittymästä valtatie kaartaa uudelle linjaukselle. Osuuden alkupäässä on Ahonperän asuintalot ja Kukonkorven työpaikka-alueita. Tällä alueella on noin 20 asuintaloa alle noin 200-300 metrin etäisyydellä tielinjaukseen nähden. Uusi väylä heikentää näiden talojen asukkaiden viihtyvyyttä ja melutilanne huononee melulähteen siirtymisen myötä. Uusi valtatie linjaus ja Tampereentien eritasoliittymä aiheuttavat estevaikutusta ja asuintalojen lähimetsästä häviää osa. Elinympäristön luonne rakennettuna taajamaympäristönä ei kuitenkaan muutu olennaisesti ja alueella on myös nykytilanteessa meluongelmia. Tällä kohdin on myös lähimaisemaa hallitseva voimajohto. Vaikutuksen merkittävyys vaihtelee riippuen talojen sijainnista suhteessa etäisyyteen, mutta haitallinen vaikutus tähän asuinympäristöön on kokonaisuutena kohtalainen (noin 20 asuintaloa). Rakennustietojen kohdalla Ahonperäntiellä on myös herkkänä kohteena huomion arvoinen lastenkoti tai koulukoti, johon haitallinen vaikutus myös kohdistuu.

Sääksjärven asukasluvu tulee kasvamaan merkittävästi nykyisestä. Sääksjärven seudun arvioidaan kuitenkin kestävästi muutoksia melko hyvin, mutta myös siellä voidaan arvioida olevan kohteita, joiden rakennettu kulttuuriympäristö tulee muuttumaan kielteiseen suuntaan, jollei niitä huomioida riittävällä tavalla tarkemmassa maankäytön suunnittelussa. Riskinä on, että alueiden voimakas kehittäminen ja maanarvon nousu aiheuttavat kulttuuriarvojen katoamista. Muutos voi tarkoittaa esimerkiksi paikallisesti merkittävien rakennusten purkamista tai lisärakentamisen myötä vähentyviä ja muuttuvia perinteisiä näkymiä. Muutos voidaan kokea elinympäristön viihtyisyyden vähenemisenä, erityisesti jos uudisrakentamisen laatu ei vastaa ihmisten odotuksia. Toisaalta erityisen arvokkaiden kulttuuriympäristöjen kehittäminen edellyttää asemakaavojen uudistamista, jolloin tuleviin kulttuuriympäristön kysymyksiin on mahdollista myös kuntalaisten vaikuttaa. Tulevissa asemakaavahankkeissa tarkennetaan ja täydennetään yleiskaavan kulttuuriympäristön arvoja koskevia määräyksiä, mikä edesauttaa alueen kulttuuriympäristön säilymistä. Rakentamisen haitallisia vaikutuksia voidaan vähentää hyvällä, paikan arvoja huomioivalla suunnittelulla.

Iso-Kyynärön pohjoisrannan huviloiden alueen kulttuurihistorialliset arvot, mitkä liittyvät rantojen kesäasutukseen rautatiepysäkin myötä, eivät välttämättä säily, sillä yleiskaavalla niitä ei ole kahta yksittäistä rakennusta lukuun ottamatta suojeltu. Alueen arvot ovat jo viime vuosikymmeninä heikentyneet, sillä rakenne on täydentynyt huomattavasti 1900-luvun jälkipuoliskolla ja 2000-luvulla uusilla omakotitaloilla ja teollisuusrakennuksilla. Pääosin alueen mökit ovat vakituisessa käytössä, mikä luo muutospainetta pienten mökkien laajentamiseen tai korvaamiseen uudella asuinrakennuksella. Rakennetun kulttuuriympäristön selvityksessä mainitaan, että

mökit ovat laitureineen ja rantasaunoineen tärkeä osa Iso-Kyynärön vesistönäkymiä ja niillä on merkitystä myös paikan hengelle Sääksjärvellä. Pienet ja vaatimattomat huvilat ovat kuitenkin jo nyt jääneet alisteiseen asemaan niin kaupunkikuvassa kuin rantamaisemassa. Voi tosin olla, että aivan vedenrajaan rakennetut pienet saunarakennukset voivat säästyä, sillä niin lähelle rantaa ei enää nykyisin saa rakentaa. Tämä osaltaan voisi säästää jotain vanhasta rakennuskannasta. Maisemallisesti Iso-Kyynärön pohjoisrantojen vesistönäkymät ovat varsin sulkeutuneet, ja huviloiden muodostaman paikallisesti arvokkaan kokonaisuuden havaitseminen jo nyt on hankalaa ja tulevaisuudessa vielä vaikeampaa kehityksestä ja uudisrakentamisesta johtuen. Alueen historialliset arvot liittyvät alueen kesämökkeihin. Ne ilmentävät kuitenkin melko tavanomaisesti rautatiepysäkin myötä Sääksjärven ympäristöön syntyneitä kesäasutusta, mitä löytyy myös Sipilän alueelta, missä se on paremmin säilynyt ja havaittavissa. Sipilän alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot on huomioitu kaavassa turvaavilla merkinnöillä.

Valtatien 3 oikaisu ja 2-kehän perustaminen edellyttää koko tiealueen leveydeltä puuston poistoa ja maarakennustöitä valtatielle ja seututielle sopivan pituuspoikkileikkauksen saavuttamiseksi ja tien rakennekerrosten rakentamiseksi. Puskiaisissa liittymän ja moottoritien sovittamisen vaikutuksia pienipiirteisen asuinalueen mitataavaan lieventää sen sijoittuminen nykyiseen voimalinjan maastokäytävään. Yleiskaavan mukaisilla uusilla rakentamisalueilla tullaan puustoa poistamaan ja maastoa tasoittamaan, jotta niitä voidaan rakentaa. Näillä on maisemarakenteeseen, metsäiseen ja luontovaltaiseen maisemakuvaan ja sen yhtenäisyyteen haitallinen maisemavaikutus. 2-kehätien rakentaminen ei vaikuta Sääksjärven rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin.

Maisemaan kohdistuvia haitallisia vaikutuksia voidaan lieventää huomioimalla tiealuetta ympäröivät olosuhteet esimerkiksi tiealueen vihersuunnittelussa ja kallioleikkausten toteutustavassa. Niillä osuuksilla, joissa uusi tie linja sijoittuu suunnitteilla olevan taajamarakenteen sisälle, voidaan väylämäisyydestä seuraavia haitallisia vaikutuksia lieventää pyrkimällä mahdollisimman korkealaatuiseen ja ympäröivään yhdyskuntarakenteeseen sopivaan toteutukseen siltojen, melurakenteiden ja muiden kaupunkikuvaan vaikuttavien rakenteiden osalta. Uusilla rakentamisalueilla on pyrkimys tuottaa laadukasta ja viihtyisää taajamakuva ja ympäristöä, mikä lieventää maisemaan kohdistuvia vaikutuksia.

Sääksjärven kipinäaidat (mj-tunnus 1000019457) muinaisjäännöksen osa-alueet sijoittuvat lähivirkistysalueelle, minne ei ole osoitettu uutta rakentamista lukuun ottamatta uutta kävelyn ja pyöräilyn väylää yhden kipinäaidan poikki, josta jo nykyisin kulkee ulkoilureitti. Väylän mittakaava kävelyn ja pyöräilyn väylänä ei merkittävästi muuta muinaisjäännösten muuta ympäristöä. Väylän tarkempaa sijaintia ja mitoitusta suunniteltaessa on tärkeä tehdä yhteistyötä museoviranomaisten kanssa, jotta kielteiset vaikutukset kipinäaidalle olisivat mahdollisimman pienet. Väylän sijainti Sääksjärven keskustassa on merkittävä tulevan kehittämisen kannalta ja sen siirtäminen toiseen paikkaan ei tukisi kaavalla suunniteltua kokonaisratkaisua, toimivaa yhdyskuntarakennetta ja tulevan juna-aseman saavutettavuutta.

Sääksjärven osayleiskaava-alueella sijaitsee Hämeenlinna-Akaa-Tammerkoski Ahonperä -niminen muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000050445) sekä Lempäälä Maariansuo -niminen (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000035432) kiinteä muinaisjäännöskohde. Lempäälä Hämeenlinna-Akaa-Tammerkoski Ahonperä -kohde on Hämeenlinnasta Akaan kautta Tammerkoskelle johtaneen, todennäköisesti rautakaudelta periytyvän Hiidentien jäännökset. Hankealueella tierauniota on jäljellä neljässä eri kohdassa. Kohde todettiin vuoden 2023 arkeologisissa inventoinneissa ja sen osien sijainteja tarkennettiin vuoden 2024 maastotarkastuksessa. Lempäälä Maariansuo -kohde on Hämeenlinna – Tampere -junaradan kipinäaidat, jotka on rakennettu 1870-luvulla radan molemmin puolin. Maariansuon kohdalla vanha rata poistui käytöstä 1970-luvulla rataoikaisun myötä ja itse rata purettiin. Kohde on todettu vuoden 2017 inventoinnissa ja sen sijaintia ja säilyneisyyttä on tarkastettu vuosien 2019, 2023 ja 2024 maastotarkastuksissa. Muinaismuistolain (295/1963) 13 §:n tarkoittamissa neuvotteluissa 28.5.2024 on todettu, että hankkeen tarkoituksenmukainen toteuttaminen edellyttää seuraaviin muinaisjäännöksiin osin kajoamista: Hämeenlinna-Akaa-Tammerkoski Ahonperä -niminen muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000050445) sekä Lempäälä Maariansuo -niminen muinaismuistolain (295/1963) rauhoittama kiinteä muinaisjäännös (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000035432). Hanke voidaan toteuttaa ja rakentaminen aloittaa sen jälkeen, kun edellä mainituissa muinaisjäännöskohteissa on suoritettu riittävät arkeologiset tutkimukset.

Sääksjärven osayleiskaava muuttaa merkittävästi Sääksjärven länsipuolista aluetta toteuttaen maakunnallisia tavoitteita taajaman ja liikenneverkon kehityksestä. Asutuksen ja työpaikka-alueiden leviäminen nykyisestä

kaventaa luontoalueita ja vähentää paikoin luonnon monimuotoisuutta nykyisestä, mutta saavutettavien hyötyjen voidaan nähdä olevan kuitenkin merkittäviä. Kaavasuunnittelussa on pyritty huomioimaan luonnon erityisten arvoalueiden turvaaminen.

Sääksjärven osayleiskaavan ehdotuksesta laadittiin luontovaikutusten arviointi (FCG, 2024). Sääksjärven osayleiskaava-alueella on noin 1 180 ha metsää. Kaavan toteuttamisen seurauksena noin 40 % metsäaluetta muuttuu enemmän tai vähemmän rakennetuksi. Tällä on vaikutuksia eläimistön paikalliskantoihin ja vähentää luonnontilaisen alueen määrää. Lisäksi liikenteen melualueet laajenevat metsäalueelle. Tästä hyötyvät reuna-vyöhykkeille ja kulttuuriympäristöissä viihtyvät lajit, mutta metsälajien kannat heikkenevät.

Vanhan metsän linnuston osalla merkittävimmät metsäosat säilyvät Perimmäisen alueella sekä Multivuoren luoteispuolella. Vesi- ja rantalinnustoon sekä lokkilinnustoon vaikutukset ovat vähäisiä. Kaava-alueen länsiosaa liittyy laajempaan Multivuoren luonnonydinalueeseen. Kaavan toteuttamisen seurauksena ydinalue pirstoutuu, mutta keskeinen pohjois- ja eteläsuuntainen ekologinen yhteys säilyy.

Kohde 8. Lehtokorpi sijoittuu vt 3 oikaisun laajenevalle liittymäalueelle ja tulee häviämään. Kohde on paikallisesti arvokasta pienialaista lehtokorpikuviota.

Hajuheinän hydrologinen tarkastelu tehtiin kesällä 2024 ja sen tulosten perusteella asuinalue- ja maankäytön muutettiin niin, että ne eivät mene päällekkäin hajuheinän esiintymisalueen valuma-alueen kanssa. Näin vältetään haitallisilta vaikutuksilta. On kuitenkin huomioitava, että varsinaisen rakentamisen ja suoran maankäytön lisäksi asutuksen lisääminen kasvattaa maastoon kohdistuvaa kulumisvaikutusta, jota hajuheinien säilymiseksi on tärkeää välttää. Tästäkin syystä esiintymien ympärillä on tarpeen ylläpitää riittävää puskuria, johon kulureitit voivat kehittyä itse esiintymien vahingoittumatta. Auringon säteily ja tuuli kuivattavat hajuheinäkohteita metsän reunan lähellä 50 m etäisyydelle asti ja hakkuilla tällä etäisyydellä suositellaan vältettävän. Erityisen tärkeää on säästää etelän puoleisten alueiden puustoa riittävästi. Lehtivuoren alueella etelän puoleisen suojan tarve on korostunut tuulen suunnan vuoksi. Mikäli tielinjaus katkaisee veden virtauksen pohjoisesta etelään kokonaan, pienenee hajuheinäesiintymän valuma-alue selvästi. Lisäksi tien rakentaminen vaatii kasvillisuuden poistoa, jonka vaikutuksia on kuvattu yllä. Muutos voi kuivattaa hajuheinäesiintymän aluetta ja muuttaa merkittävästi esiintymän kohdalla vallitsevaa pienilmastoa aiheuttaen huomattavaa riskiä hajuheinäesiintymälle. Siksi tierakentamisessa tulee huolehtia, ettei pintavesivalunta kohti hajuheinäesiintymää katkea, eikä pohjavedenmuodostumiseen alueella tapahdu muutoksia. Tästä on annettu yleiskaavassa SEL-merkinnällä määräys.

Luonnonsuojelualueeksi osoitettuun Ammejärveen on arvioitu yleiskaavaratkaisulla olevan vähäinen vaikutus.

Kaitajärven mustaliuskealue ja sen suoja-alue sijoittuu vt 3 oikaisun Rajajärven eritasoliittymän ja KMt-alueille. Alueen ympärillä on luonnonarvoja mm. vesilain mukaisina kohteina Matojärvi ja Pikku-Rajajärvi. Liittymäalueen ja sitä ympäröivän maankäytön rakentamisella voi olla mustaliuskeen kautta vaikutuksia näihin luonnonarvoihin ja siksi yleiskaavassa on annettu määräys, että alueen jatkosuunnittelussa tulee tarkemmin tutkia maa- ja kallioperän rikki- ja raskasmetallipitoisuudet, kun moreenia kaivetaan, kalliota louhitaan tai pohjaveden tasoa madalletaan. Määräyksen mukaisesti mustaliusketta sisältävän kalliopinnan rikkomisen tai mustaliusketta sisältävän maaperän kaivuu eivät saa vaikuttaa haitallisesti pintavesien laatuun, luonnonarvojen säilymiseen ja vesistön tilaan happamoitumisen kautta. Näiden kaavamääräysten kautta asia huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa ja siten voidaan minimoida mustaliuskeen aiheuttamat vaikutukset.

Vesilätkohteiksi tulkitut lähteet ja muut pienvedet sijaitsevat pääosin osayleiskaavan VL-alueilla ja välitöntä uhkaa esimerkiksi rakentamisesta ei näille kohteille muodostu.

Ilmastonmuutoksella voi kuivuuden, rankkasateiden ja myrskyjen kautta vaikutusta luonnonarvoihin ja niiden säilymiseen.

1.2.9 Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys

Asemakaava on virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyden näkökulmasta Sääksjärven yleiskaavan mukainen. Sääksjärven osayleiskaavassa tätä huomioitiin seuraavasti.

Yleiskaavassa virkistysalueiden ja -reittien riittävydestä on huolehdittu niin, että kaavaratkaisulla tuetaan kuntalaisille tärkeiden ulkoilu- ja virkistysalueiden säilyminen ja pyritty siihen, että lähivirkistysalueiden saavutettavuus on hyvä kaikkialla. Tavoitteena on ollut, että isommat viheralueet Ammejärven, Perimmäisen, Lehtivuoren ja Kaitajärven alueilla säilyvät vähintään 40 hehtaarin kokoisina. Varsinkin Ammejärvi-Perimmäisen virkistysalue mahdollistaa yli 100 hehtaarin kokoisen monipuolisen viher- ja virkistysalueen. Myös viheralueen leveyteen on kiinnitetty huomiota, sillä kaupunkimetsä tarjoaa tutkimusten mukaan elvyttäviä virkistyskokemuksia parhaiten, kun se on vähintään 150 metriä leveä. Pääviheralueiden kohdalla viheralueen leveys on vähintään 250 m. Osoitetuille lähivirkistysalueille on tehty alustavaa reitistösuunnittelua (kaavaselostuksen liitteenä), mikä auttaa hahmottamaan tulevan reitistön laajuutta ja eri toimintojen sijoittumista.

Yhtenä viheralueen koon kynnysarvona rikkaan ja elinvoimaisen metsälajiston ylläpitämiselle on pidetty 40 hehtaaria ja 150 metrin leveyttä. Arvot on määritelty erityisesti metsälinnuston näkökulmasta. Vähintään 40 hehtaarin kokoisten viheralueiden voidaan katsoa muodostavan taajamien sisäisen viherrakenteen rungon. Osayleiskaavan keskeinen suurin yhtenäinen viheralue Ammejärveltä Perimmäiseen on yli 100 ha ja leveydeltään yli 400 m, joten sitä voidaan pitää laadukkaana viherympäristönä niin eläimille kuin ihmisillekin. Lehtivuorella yhtenäisen suurimman viheralueen pinta-ala on n. 42 ha ja leveydeltään vähimmillään 350 m, mikä myös täyttää vähimmäisvaatimukset. Kaitajärven ympärille muodostuu yli 700 m leveä ja yli 85 ha kokoinen viheralue. Alueen lounais- ja länsiosaan Kaitajärven viheralueen kautta osoitettu seudullinen ekologinen viheryhteys on määritelty vähimmillään 250 metriä leveäksi, jotta voidaan varmistua ekologisen yhteyden toimimisesta. Perimmäisestä etelään osoitettu viheryhteys on 150 m leveä, joka osaltaan toimii virkistysyhteyden lisäksi myös ekologisena yhteytenä.

Kaavassa on kiinnitetty huomiota kattavaan viherverkostoon ja luonnon monimuotoisuuden säilymiseen. Verkosto toimii myös virkistysalueena sekä tarvittaessa auttaa hulevesien hallinnassa. Liito-oravien ja muiden uhanalaisten lajien elinympäristöjä suojellaan yleiskaavalla.